

המטה לחינוך אזרחי ולחיים משותפים
المقر للترربية والمدني للحياة المشتركة

23 שנים לרצח יצחק רבין מערך פעילות לתלמידי כיתות ז-ט

"לקיים את אשר ראוי לקיים, לשנות את אשר דרוש שינוי"

מבוא

השנה אנו מציינים עשרים ושלוש שנים לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין. רצח יצחק רבין היה נקודת שבר בחברה הישראלית, ויום השנה לזכרו הוא זמן לחשבון נפש והזדמנות לשיח על אודות האחריות המוטלת על כל אחד מאתנו לעיצוב דמותה של החברה הישראלית בהווה ולמען הדורות הבאים.

למנחה:

מערך הפעילות המוצע מלווה בכרזה ומיועד לתלמידי כיתות ז-ט. המערך שלפניך הוא מודולארי ומאפשר לך להשתמש בחלקים התואמים את תפיסת עולמך, את אופייה של הכיתה ואת המשאבים העומדים לרשותך (זמן, משאבים טכנולוגיים וכיו"ב). ניתן לקיים כל אחד מהחלקים כהפעלות עצמאיות. בכל מקרה מומלץ להתחיל בפעילות הפתיחה המבוססת על הכרזה.

הפעילות שאבה את השראתה משני נאומים של ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין שבהם הוא הדגיש במיוחד את תפקידו ההיסטורי של הנוער ואת מרכזיותו של ההון האנושי בישראל כמנוף לקדמה, למצוינות ולהטבעת חותם: הנאום הראשון נישא במרץ 1994 בוועידה התשיעית של הנוער העובד והלומד, הנאום השני נישא ביוני 1994 באוניברסיטת חיפה בטקס שבו קיבל רבין תואר ד"ר לשם כבוד. הפעילות מעודדת את המשתתפים לדון בדמותה של הקהילה, החברה והמדינה כפי שהם היו רוצים לראותה - זו חובתם וזו גם זכותם כאזרחי העתיד במדינה יהודית ודמוקרטית.

מבנה המערך

חלק א' - מדרש כרזה - דיון מונחה בכרזה שעוצבה לציון עשרים ושלוש שנים לרצח יצחק רבין.
חלק ב' - "לקיים את אשר ראוי לקיים, לשנות את אשר דרוש שינוי" - טביעת האצבע שלי.
חלק ג' - טביעת האצבע הישראלית: 70 שנים של רוח ישראלית, של התגשמות חזון הנביאים והישגים משני עולם (פעילות הרחבה והעשרה)

המשך המבוא - בדף הבא.

מטרות:

- התלמידים ידונו בכרזה שעוצבה לציון יום הזיכרון ה-23 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין ויבררו מה היא אומרת להם.
- התלמידים ידונו באפשרויות העומדות בפניהם כבני נוער להיות שותפים בעיצוב דמותן של הקהילה, החברה והמדינה.

עזרים:

1. צילום מוגדל של הכרזה
2. מקרן ומחשב מחובר לאינטרנט
3. קטעים מנאומיו של יצחק רבין - בוועידה התשיעית של הנוער העובד והלומד ובאוניברסיטת חיפה
4. נספח "לקיים את אשר ראוי לקיים, לשנות את אשר דרוש שינוי" (כמספר תלמידי הכיתה)
5. ["מרוח לחומר"](#) - סרטון חדש בהפקת מרכז יצחק רבין, על ה-D.N.A הישראלי.

חלק א

דיון בכרזה שעוצבה לציון 23 שנים לרצח יצחק רבין

המורה יאמר:

אנו מציינים היום עשרים ושלוש שנים לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין שנורה בגבו על ידי מתנקש יהודי בסופה של עצרת המונים שהתכנסה תחת הכותרת "כך לשלום, לא לאלמות". מדי שנה בי"ב בחשוון אנו זוכרים ומזכירים את הנרצח ואת הרצח, אנו משוחחים על אודות החברה הישראלית ומנסים לברר לאן מועדות פניה ומה תפקידנו בעיצוב דמותה ועתידה.

תרגיל פתיחה:

המורה יחלק פתקים לבנים לכל המשתתפים ויעביר ביניהם כרית דיו. המשתתפים יטביעו את חותם הבוהן במרכז הפתק ויציינו בצד אחד דברים שהיו רוצים לשמר ובצד השני דברים שיש לדעתם לשנות במעגל האישי, הקהילתי והחברתי-מדינתי. בתום הסבב יאפשר המורה לתלמידים המעוניינים לחלוק עם חביהם את בחירותיהם ולציין מה היו השיקולים לבחירה.

מדרש כרזה

המנחה יציג את הכרזה שעוצבה לציון יום הזיכרון ה - 23 לרצח יצחק רבין באמצעות מקרן או על ידי תלייתה במרכז הכיתה / על גבי הלוח. שאלות לדיון:

- מה אתם רואים בכרזה?
 - מה המשמעות של טביעת האצבע לדעתכם?
 - אילו תחושות הכרזה מעוררת בכם? מדוע?
 - איזה ערך מבטאת הכרזה בעיניכם?
 - כיצד תורם הכיתוב להבנת הערך שאותו מבטאת הכרזה?
 - כיצד תורם העיצוב האמנותי להעברת המסר?
 - מהו לדעתכם הקשר בין הכרזה ובין יום הזיכרון ליצחק רבין?
- לאחר הצגת הכרזה והדיון בה יכולים המשתתפים להדביק את הפתקים האישיים מסביב לה.

סיכום

בליל י"א בחשוון תשנ"ו, 4.11.1995 נרצח יצחק רבין. יצחק רבין הטביע את חותמו על המדינה והחברה בישראל - הן בחייו, בעשייתו למען החברה והמדינה בתפקידים השונים שמילא, והן בחותם שהותיר לאחר הירצחו שילווה אותנו בעתיד כחברה וכמדינה ובציווי לעשות כל אשר ניתן - בחקיקה, בחינוך, בפעילות חברתית - כדי למנוע רצח פוליטי נוסף.

חלק ב

לקיים את אשר ראוי לקיים, לשנות את אשר דרוש שינוי: להטביע חותם בעולם

למנחה:

ניתן לקיים את הפעילות המוצעת בהמשך לפעילות הפתיחה סביב הכרזה.

פתיחה במליאה

במהלך הדיון בכרזה עסקנו במושג "להטביע חותם" או "להותיר חותם". דיברנו על הקשר בין הטבעת החותם לבין חייו של יצחק רבין, שהקדיש את חייו מאז היה נער לפעילות עבור ארץ ישראל, מדינת ישראל והחברה הישראלית והשפיע רבות על דמותו. בפעילות זו ננסה להבין כיצד אנחנו יכולים להטביע את חותמנו על המציאות. חתן פרס נובל לכימיה, אהרון צ'חנובר מישראל, אמר בראיון עמו כי אביו חינך אותו לאור העיקרון ש"אדם אינו רשאי לעבור את העולם מבלי להטביע חותם". הוא סיפר כי הרצון שלו להצטיין, לחקור ולגלות, להגיע להישגים הושפע ללא ספק מהעיקרון לאורו גדל.

המנחה ישאל: מה אתם חושבים על המשפט? האם אתם מסכימים אתו? מה משמעותו?

במליאה:

המנחה יפזר בכיתה את ארבעת הציטוטים הבאים:

- "מטרתם היחידה של החיים היא להיות מי שאנחנו ולהיעשות מי שאנחנו מסוגלים להיעשות" (ברוך שפינוזה, פילוסוף יהודי הולנדי)
- "אם אתה מתכוון להיות משהו שפחות ממה שאתה מסוגל להיות, סביר להניח שתהיה אומלל כל ימי חיךך". (הפסיכולוג המפורסם אברהם מאסלו)
- "אני מאמין שהחיים בעיקרם אינם אוסף השעות והימים בין לידתו של אדם למותו, אלא התוכן שאנו יוצקים לתוכם. הביטוי היותר חזק של היקום איננו זרימת הזמן לאורך חייו של אדם, אלא אוסף החותמות שהוא מטביע על הסובבים אותו מכוח אישיותו" (יוני נתניהו, מפקד סיירת מטכ"ל בעל אות המופת, שנהרג במבצע אנטבה)
- "אלוהיי... כל אותו הזמן הבלתי מוגבל שמעולם עד שנוצרת, ודאי לא היה דבר בעולם שהיה צריך לי. כי אם הייתי חסר בשביל איזו תכלית והשלמה, הייתי נוצר. וכיוון שלא נוצרתי עד אותו הזמן - היא אות, שלא הייתי כדאי עד אז להיבראות, ולא היה בי צורך כי אם לעת כזאת שנבראתי, מפני שהגיעה השעה שאני צריך למלא איזה דבר להשלמת המציאות" (הרב קוק, פוסק, מקובל והוגה דעות)

שאלות לדיון:

- לאיזה מהמשפטים התחברתם במיוחד? מדוע?
- האם אתם מסכימים עם ההנחה המשותפת העומדת בבסיסם? הסבירו

משימה אישית במליאה

המנחה יבקש מכל אחד מהמשתתפים לבחור שתי דמויות שהותירו, לדעתו, חותם משמעותי על המציאות (אין חובה לבחור בישראלים דווקא, ניתן לבחור גם באנשים שאינם בין החיים) כל משתתף ישתף את חבריו בבחירה אחת מתוך השתיים שביצע, ויצייג את שמו של האדם בו בחר ואת האופן שבו אותו אדם הטביע חותם.

במליאה:

המנחה יתלה/יציג על הלוח את דברי הרב נריה:
"בבני הנעורים טמון מזלה של האנושות.
בכל פעם מופיע על במת החיים דור בן-עשרה
השואף בכליון נפש לאידיאל
ומנסה לשבור את דלתי גן-עדן הנעולים.
יש להציל את האנרגיה של בני הנעורים
וליצור ממנה יצירת תמורה והתחדשות".
(הרבה משה צבי נריה, מתוך "מן הפנקס הפתוח")

שאלות לדיון:

- כיצד רואה הרב נריה את תפקידו של הנוער? האם אתם מסכימים עמו? הסבירו
- אילו תנאים לדעתכם דרושים לכם / לחבריכם כדי להוביל שינוי בחברה? להותיר חותם, להשפיע?
- האם אתם מרגישים שהעולם היום מזמן לכם יתרונות על המבוגרים בהקשר הזה? מהם?

משימה אישית

המנחה יחלק לכל משתתף דף בגודל A5 שכותרתו **לקיים את אשר ראוי לקיים, לשנות את אשר דרוש שינוי - טביעת האצבע שלי**.

במרכז הדף תופיע טביעת אצבע ותחתיה השאלות:

- מהי הייחודיות שלי?
- אילו אלמנטים במציאות שלי חשוב לי לשמר? לקיים: להבטיח שיוותרו כפי שהם? (במעגל של המשפחה, החברים, הקהילה, המדינה)
- אילו אלמנטים במציאות חשוב לי לשנות?
- מה הייתי רוצה לעשות לטובת הכלל? (משפחה, חברים, קהילה, מדינה)
- האם התשובה לשאלה 4 מעידה על רצון להותיר חותם באמצעות שימור המציאות, או שינויה?

המנחה יבקש מהמשתתפים לענות על השאלות.

בתום העבודה האישית המנחה יזמין את המשתתפים לשתף את המליאה בתשובותיהם.

חלק ז

טביעת האצבע הישראלית (פעילות הרחבה והעשרה)

למנחה:

ניתן לקיים את הפעילות המוצעת בהמשך לפעילות הפתיחה סביב הכרזה.

פתיחה

לפני שישה חודשים ציינו שבעים שנים להקמת המדינה והתבוננו בהשתאות ומתוך הכרת הטוב בהתגשמות חזון הנביאים בתחומי החיים השונים במדינת ישראל. על אף היותנו מדינה צעירה, ישראל נחשבת למדינה יצרנית ויצירתית שהטביעה את חותמה על העולם באמצעות המצאות יצרניות ומשמעותיות שחלקן שינו תחומי חיים שונים במציאות.

המנחה ישאל אילו המצאות משמעותיות הומצאו על ידי ישראלים? אילו מתוכן הטביעו חותם על העולם? המנחה ירשום על הלוח את תשובות התלמידים. (רשימה מוצעת בנספח).

שאלות לדיון:

- מה הופך את ההמצאות שמנייתם להמצאות שמשמעותן טביעת אצבע ישראלית?
- אילו תכונות של אותן המצאות הופכות אותן להמצאה בעלת השפעה אוניברסלית? (קדמה טכנולוגית, ראיית הנולד, יצירתיות, יעילות, תקשורת, תרומה לבריאות)

במליאה

המנחה יקרין את [הסרטון](#).

המנחה ישאל:

- כיצד ניתן להסביר את הייחוד והאיכות הישראלים?
- האם ניתן להצביע על מקורות, ערכים, מאפיינים ותכונות שאפשרו וייצרו את מוטת ההשפעה והיצירתיות הרחבה כל כך של ישראל?

המנחה יכתוב על הלוח את תשובות המשתתפים.

המנחה יקרין את הסרטון "[מרוח לחומר](#)" שהופק על ידי מרכז יצחק רבין לרגל שנת השבעים למדינת ישראל.

שאלות לדיון:

- מה התחושות שלכם בעקבות הצפייה בסרטון?
- אילו ערכים / מאפיינים ישראלים באו לידי ביטוי בסרטון? האם אתם מזהים אותם גם היום? היכן?
- מה דעתכם על כותרת הסרטון? האם היא מתאימה?
- האם למדתם משהו חדש בעקבות הסרטון: מידע היסטורי? סוציולוגי? אחר?
- כיצד אתם מפרשים את המשפט "מרוח לחומר, מהלכה למעשה - אש ישראלית פועמת בחזה?"

נספח

המצאות ישראליות

- דוד שמש
- במבה
- דפוס דיגיטלי
- פתיתים (אורז בן גוריון)
- מקלדת לייזר
- קופקסון- תקופה לטרשת נפוצה
- טפטפות
- טנק מרכבה
- דיסק און קי
- ויז
- מצלמת קינקט
- מטוס ללא טייס
- ICQ - הבסיס למסנג'ר, צ'טים וואטסאפ
- כיפת ברזל
- מובילאיי
- עגבניות שרי
- שקדי מרק
- מכשיר למדידת רמת הסוכר ללא דקירה